

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата юридичних наук, Іванова Антона Олександровича на дисертацію Калашнікова Гліба Юрійовича «Адміністративні процедури у сфері будівельної діяльності», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Стратегічні пріоритети розвитку будь-якої галузі національної економіки повинні враховувати останні тенденції і виклики глобального світу, включати в себе пріоритети, спрямовані на інноваційний розвиток галузі та створення умов для виходу національного виробника і кваліфікованих фахівців на ринки зарубіжних держав. Економіка сучасної держави являє собою багатогалузевий виробничо-господарський комплекс. Особливу роль у цьому комплексі відіграє будівельна галузь. В процесі будівництва створюються не тільки матеріальні блага, які безпосередньо задовольняють потреби суспільства (наприклад, житло), але і формується матеріальний базис функціонування всіх інших галузей економіки – виробничі будівлі і споруди, дороги, будівлі громадського призначення. Ці об'єкти становлять матеріальну основу будь-якого виробництва – його основні фонди. Отже ефективне функціонування будівельної галузі може бути забезпечено лише завдяки належному державному регулюванню галузі. Окрім того, безумовно важливе значення має забезпечення ефективної реалізації низки адміністративних процедур, від яких напряму залежить функціонування відповідної сфери суспільних відносин. З огляду на це актуальність та своєчасність дисертаційної роботи Калашнікова Гліба Юрійовича на тему: «Адміністративні процедури у сфері будівельної діяльності» не може викликати жодних сумнівів.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до основних положень «Концепції Містобудівного кодексу України», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 536-р; Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженої Указом Президента України від

12.01.2015 р. № 5/2015; Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 роки, ухвалених Національною академією правових наук України (рішення від 3 березня 2016 року).

Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб спираючись на аналіз наукових поглядів учених та норм чинного законодавства України, з'ясувати сутність та особливості адміністративних процедур у сфері будівельної діяльності, а також урахувавши позитивний зарубіжний та вітчизняний досвід, розробити відповідні пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративного законодавства, положення якого визначають правові засади реалізації цих процедур у сфері будівельної діяльності.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало і відповідають встановленим вимогам.

Методологічною основою дослідження стали сучасні загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Їх застосування обумовлено системним підходом, що дало дисертанту можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми.

Науково-теоретичне підґрунтя дисертаційної роботи становлять праці вчених із галузі адміністративно права, а також інших галузевих дисциплін, зокрема теорії держави і права, філософії, соціології, психології тощо. Нормативно-правовою базою дослідження слугували Конституція України, а також низка законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, нормами яких визначаються правові засади реалізації адміністративних процедур у сфері будівельної діяльності. Емпіричну основу дисертації становлять узагальнення діяльності суб'єктів будівельної діяльності, а також органів державної влади, які уповноважені реалізовувати адміністративні процедури у цій сфері. У ході дослідження використано також і власний досвід роботи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є однією із перших спроб на доктринальному

рівні, на основі аналізу наукових поглядів учених та норм чинного законодавства, з'ясувати сутність та особливості адміністративних процедур у сфері будівельної діяльності, а також спираючись на позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід, запропонувати напрями вдосконалення адміністративного законодавства, норми якого визначають правові засади реалізації цих процедур. Зокрема в роботі:

- вперше акцентовано увагу на тому, що вслід за прикладом європейських країн, необхідно активно популяризувати та розвивати процедуру добровільної сертифікації у сфері будівельної діяльності, з огляду на що передбачити певні переваги для осіб, які пройшли відповідну процедуру сертифікації, однак при цьому важливо враховувати, що ефективність сертифікації, як процедури контролю за відповідністю встановленим вимогам і стандартам, залежить від рівня підготовки фахівця чи якості послуг та продукції, а також від рівня корупції в країні (стор.15);

- обґрунтовано, що поняття будівельної діяльності необхідно тлумачити у широкому та вузькому сенсі, враховуючи її комплексний характер та глибину змісту. Зокрема, відповідно до вузького розуміння будівельна діяльність – це особливий вид регульованої правом діяльності, який спрямовано на створення нових будівельних об'єктів (споруд, домів, господарських будівель тощо), а також реконструкцію та ремонт уже наявних. Натомість у широкому сенсі будівельну діяльність доречно трактувати крізь призму поняття правовідносин. Останнє являє собою сформований у суспільстві комплекс регульованих нормами законодавства України правовідносин, детермінантами яких є діяльність уповноважених суб'єктів у напрямі побудови нових об'єктів будівництва, ремонту та реконструкції вже наявних (стор.63);

- доведено, що поняття «реєстрація» та «реєстраційна процедура» є цілком тотожними категоріями, які передбачають дії уповноважених державних органів, спрямовані на внесення визначених законодавством відомостей до спеціальних державних обліків, реєстрів, списків тощо, з

метою посвідчення, зміни або припинення правового статусу відповідного суб'єкта у конкретній галузі. У цьому разі такою галуззю виступає будівництво (стор.122);

- акцентовано, що у Постанові КМУ «Про затвердження Порядку накладення штрафів за правопорушення у сфері містобудівної діяльності» від 06.04.1995 р. № 244, на відміну від КУПАП, немає положень щодо обов'язковості вказівки у протоколі про правопорушення відомостей про заподіяну внаслідок вчинення правопорушення матеріальну шкоду. Оскільки законодавство прямо передбачає обов'язок юридичної особи чи фізичної особи-підприємця, які є суб'єктами будівельної діяльності, відшкодовувати шкоду, завдану внаслідок їх протиправних дій (бездіяльності), запропоновано у вимогах до оформлення протоколів про правопорушення у сфері містобудівної діяльності, закріплених у Постанові КМУ «Про затвердження Порядку накладення штрафів за правопорушення у сфері містобудівної діяльності» від 06.04.1995 р. № 244, вказати, що посадова особа, яка складає такий протокол, зобов'язана у ньому зазначити відомості про заподіяну матеріальну шкоду, якщо така наявна за наслідками вчинення протиправних дій (бездіяльності) (с.124);

- узагальнено, що у провідних державах світу склався багаторівневий адміністративно-правовий механізм управління будівельною сферою, який дає змогу здійснювати контроль за законністю, якістю та безпечністю будівельної діяльності як на загально-державному, так і регіональному та місцевому рівнях. Адміністративні процедури у цьому механізмі покликані забезпечити: по-перше, отримання дозволів на будівництво; по-друге, проведення компетентними суб'єктами заходів контролю та нагляду у сфері будівельної діяльності; по-третє, реалізацію заходів припинення правопорушень у сфері будівельної діяльності та застосування юридичної відповідальності за вчинення таких правопорушень (с.165);

- доведено, що для того, щоб відійти від наявного карального аспекту юридичної відповідальності у сфері будівельної діяльності у бік її превентивного та виховного впливу, необхідно розширити коло заходів, які дозволятимуть органам державного архітектурно-будівельного контролю здійснювати ефективні заходи з попередження та припинення правопорушень у зазначеній сфері (с.168).

Разом з тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень.

1. Так, на нашу думку, в рамках Розділу I дисертаційного дослідження здобувач варто було виокремити окремий підрозділ, присвячений здійсненню історико-правового аналізу становлення та розвитку будівельної діяльності в Україні. Адже відомим є той факт, що знання помилок минулого, дозволяє уникнути їх у майбутньому.

2. Розмірковуючи про сутність будівельної діяльності здобувач досить багато уваги приділив аналізу змісту таких категорій, як «будівництво» та «будівельна діяльність», на основі чого було запропоновано авторське тлумачення цієї наукової категорії. Окрім того, заслуговує на увагу те, що Гліб Юрійович навів перелік характерних особливостей досліджуваного поняття. Втім, висновки автора були б більш змістовними та якісними, якби він вказав у чому полягає особливість будівництва як адміністративно-правової категорії.

3. Досліджуючи контрольні-наглядові процедури у сфері будівельної діяльності здобувач робить низку цікавих висновків стосовно того, як співвідносяться між собою поняття нагляду і контролю взагалі, та у сфері будівельної діяльності зокрема. Втім, висновки автора були б більш змістовними, якби він вказав на законодавчі проблеми реалізації цих процедур, а також хоча б тезисно опрацював напрямки вдосконалення відповідного нормативно-правового забезпечення.

4. Додаткового обґрунтування потребує думка автора про те, що українському законодавцю слід «надавати перевагу превентивним, а не

каральним заходам у разі виявлення порушень у будівельній сфері. Тобто вживати заходів, які унеможливають будівельну діяльність суб'єкта до моменту усунення ним недоліків, порушень». Адже із вказаного не до кінця зрозуміло про які саме превентивні заходи йдеться.

Вищенаведені зауваження, які в певній мірі носять характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертантом роботи. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад автора в юридичну науку. Вдалих і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняного адміністративного права.

Основні положення дисертації відображені в авторефераті, публікаціях у наукових виданнях, а також оприлюднені на науково-практичних конференціях, що свідчить про ретельну роботу, проведenu дисертантом в процесі наукового дослідження та його апробації.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що сформульовані в дисертації пропозиції і висновки можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – для подальшої розробки проблемних питань, пов'язаних із реалізацією адміністративних процедур у сфері будівельної діяльності; правотворчості – під час розробки змін і доповнень до законодавчих та підзаконних нормативних актів, положення яких визначають правові засади реалізації адміністративних процедур у сфері будівельної діяльності; правозастосовній діяльності – для покращення практичної

діяльності органів державної влади, уповноважених реалізовувати адміністративні процедури у сфері будівельної діяльності; освітньому процесі – при підготовці навчальних програм та науково-методичних матеріалів, підручників і навчальних посібників з дисципліни «Адміністративне право».

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображує основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до вимог Порядку присудження наукових ступенів.

Вказане дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження «Адміністративні процедури у сфері будівельної діяльності» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання. Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07, а його автор — **Калашніков Гліб Юрійович** — заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

доцент кафедри
правоохоронної діяльності та
поліцейстики факультету № 6
Харківського національного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук

Антон ІВАНОВ